

DR. SZÜCS JÓZSEF

JOGÁSZ



Néhány érv, miért szükséges a (volt) közszolgálati tisztviselők részvétele a létrehozandó közigazgatási bíróságok munkájában

Hosszas bevezetés nélkül előrebocsátom – amivel minden jogász álláspontom szerint egyetért – a jogállam egyik ismérve *a visszaható hatály tilalmának maradéktalan betartása* a bírói ítélkezési gyakorlatban (is).

Egy gyakorlatban megtörtént eset – a teljesség igénye nélkül – ahol a bírósági döntésben álláspontom szerint vitatható, hogy érvényesült-e a visszamenő hatály tilalma. (Ezen jogeset kapcsán szándékozom az érveim kifejteni.)

Jogértelmezésem

1. Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Üt.) 2010. július 1-je előtt hatályos 18. § (3) bekezdése alapján: *„A szüneteltetés alatt az ügyvéd nem gyakorolhatja a kamarai tagságból eredő jogokat, és nem terhelik az abból fakadó kötelezettségek.”*

Értelmezésem szerint a 20. § (2) bekezdés b) pontjára figyelemmel a kamarai tagdíjfizetés is kötelezettség, mely az *ügyvédi tevékenység szüneteltetése ideje alatt nem terhelhette az ügyvédeket.*

2. A 2010. július 1-jétől hatályos Üt. 18. § (3) bekezdése¹ alapján sem terhelhette volna az Üt. fentebb említett módosításának hatályba lépése előtt az ügyvédi tevékenységet szüneteltető ügyvédeket a kamarai tagdíjfizetési kötelezettség, a *visszamenő hatály tilalma miatt.* Ugyanis az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Isz.) 140. § (1) bekezdése szerint: *„E törvény rendelkezéseit – a (2)-(7) bekezdésekben foglalt kivétellel – a hatálybalépését követően indult vagy megismételt eljárásokban kell alkalmazni.”*

¹ *„A szüneteltetés alatt az ügyvéd nem gyakorolhatja a kamarai tagságból eredő jogokat, és – a szüneteltetés ideje alatt fizetendő tagdíj, valamint a Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesületének járó tagdíj fizetése kivételével – nem terhelik az abból fakadó kötelezettségek.”*

Ebből következően az Üt. 18. § (3) bekezdésének a hivatkozott törvény (Isz.) 22. §-ával megállapított rendelkezését a hatálybalépését követően indult vagy megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

Az ítélet lényege

A bíróság közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben a felperes keresetét elutasította. (A felperes álláspontjának lényege, hogy a tagdíjfizetést nem tartotta jogszerűnek, hivatkozva arra, hogy a 2010. július 1-je előtti időponttól kezdődő *ügyvédi tevékenység szüneteltetése ideje alatt nem terhelhette az ügyvédeket a tagdíjfizetési kötelezettség.*

Az ítélet indoklásából

„...Tekintettel arra, hogy a törvényességi felügyelet körében a szünetelő ügyvédek tagdíjfizetési kötelezettségére vonatkozó határozat vonatkozásában törvényességi felügyeleti eljárás nem indult, ezért az mint érvényes és hatályos döntés – határozat – a felperesre nézve is kötelező volt.”

„...Az tény, hogy a 2010. július hó 1. napjáig a felperes által hivatkozott Ütv. 18. § (3) bekezdése kifejezetten nem tartalmazta, hogy kamarai tagdíjat kell fizetnie, azonban fizetési kötelezettsége az elnökség határozatán alapult.”

„...2010. július hó 1. napját követően pedig a fenti határozaton túl már az Ütv. 18. § (3) bekezdésének felperes által is pontosan hivatkozott módosítása kifejezetten előírta, a szünetelés időtartama alatt tagdíjfizetési kötelezettség terheli a kamarai tagot. Ettől az időponttól tehát az Ütv. kifejezett rendelkezése alapján is tagdíjfizetési kötelezettség terhelt felperest.”

Azt gondolom *mindenképp vitatható*, hogy az indoklás előző szakaszban lévő megfogalmazása eleget tesz-e annak a követelménynek, hogy az Üt. 18. § (3) bekezdésének a hivatkozott törvény (Isz.) 22. §-ával megállapított rendelkezését a

hatálybalépését követően indult vagy megismételt eljárásokban kell alkalmazni.

Összegzés

A fenti példán jól látható, hogy kisebb jelentőségű ügyben is mennyire fontos a visszamenő hatály tilalmának az „*érvényesülése*”. Egy megnyugtató, vitathatatlanul jogszerű, a visszamenő hatálynak tilalmának is eleget tevő döntés esetén nem lett volna szükség az alapvető jogok biztosának az eljárására sem, ugyanis az alapvető jogok biztos a 2012-es ügyszámú levelében – *tehát már az Út. 18. § (3) bekezdésének 2010. július 1-jei hatályú módosítását követően* – kifejtette: „*Emlékeztetem arra is, hogy az Út. 121. §-a szerint a Magyar Ügyvédi Kamara felett – ahogyan Ön is utalt korábbi beadványában – az igazságyért felelős miniszter gyakorol törvényességi felügyeleti jogkört. Ezért azt javasoltam, hogy a kifogásolt szabályozás miatt forduljon a miniszterhez.*”

Végezetül arról, hogy a fenti jogesetre tekintettel (is) miért szükséges a (volt) közszolgálati tisztviselők részvétele a létrehozandó közigazgatási bíróság munkájában:

A közszolgálati tisztviselők (köztisztviselők, kormánytisztviselők, állami tisztviselők) esetében a visszaható hatály tilalmának alkalmazása *napi gyakorlatnak*, már-már pozitív értelemben „*rutinszerűnek*” mondható, s el sem képzelhető, hogy e fontos elvre ne lennének figyelemmel a döntéseiknél. (Megjegyzendő, hogy jogalkalmazó rutinból sohasem dönthet, mert minden eset egyedi.)

Egyértelműnek látszik, hogy a közigazgatási ügyszakban ítélkező bírák anyagi- és eljárásjogi szakmai tapasztalatának és a közszolgálati tisztviselők közigazgatási ügyekben meglé-

vő szaktudásának „*egyesítésével*” szakmailag még megalapozottabb ítéletek születhetnének.

A jogi egyetemi képzés minden jogterületre idő hiányában nem térhet ki, a közigazgatási jog néhány féléves tantárgy csupán. Egy jegyző például a gyakorlatban szembesül azzal a ténnyel, hogy a közigazgatási jog területe mennyire szerteágazó, több ezer hatásköre is lehet, a település nagyságától függően. Tényleges közigazgatási gyakorlatot kizárólag ügyintézőként lehet szerezni. Aki volt már helyszíni szemlén, az tudja, milyen nehéz körülmények között kell végezni a feladatot (adott esetben sárban, hóban, fagyban, viharban). Ezeket a tapasztalatokat íróasztal mellett nem lehet megszerezni, nem is szólva arról, hogy például egy közúttal kapcsolatos döntéshez legalább nyolc jogszabály alapos ismerete (alapos szaktudás) szükséges.

Szükséges azonban a közigazgatási bíróságok *hatáskörének a bővítése* és a jogorvoslati lehetőség bővítése is.

- a) A közigazgatási bíróságnak egy adott ügyben, abban az esetben is legyen nevesített hatásköre megállapítani valamely szervezet (köztestület) szabályzatának, döntésének jogszabállyal való ellentétességét, ha azt a törvényességi felügyeletet gyakorló szerv nem kezdeményezte (2007-ben és 1991-ben kelt állásfoglalásról, *határozatokról volt szó a fenti példában*) korábban, így elkerülhető, hogy a bíróság ne értelmezze egy nyilvánvalóan jogszabállyal ellentétes szabályzat, döntés rendelkezését a gyakorlatban alkalmazhatónak, „*kvázi*” jogszerűnek.
- b) A közigazgatási bíróság döntésével szemben – törvénysértésre hivatkozva, többek között a visszamenő hatály tilalmának a megsértése miatt is – legyen lehetőség jogorvoslattal élni.